

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. III. An detur meritum condignum gloriæ æternæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

vel saltem veram de ipso revelationem DEI respicere deberet actus supernaturalis fidei. Quamvis fortè videri possit talis actus fidei repugnare ex eo, quòd decretum negandi præmium obsequio non deceat DEUM liberalissimum, adeoque nec possit dari revelatio vera de hoc decreto, nec actus supernaturalis fidei de illo.

308. Addo pro clariore meriti notitia, 1. Non omne, quod est laudabile, est etiam meritorium; multi enim actus necessarii DEI, & Beatorum, sunt laudabiles: at non sunt meritorii; quia actus Beatorum non sunt liberi, nec in statu merendi elicit: actus Divini autem non possunt esse obsequium. 2. Distinguitur meritum & satisfactio; hæc enim respicit necessarium debitum abolendum, dum meritum respicit remunerationem. 3. Distinguitur etiam meritum, à satisfactio; cum hæc non debeat esse libera, sed possit esse necessaria, & à reo necessario tolerari: præterquam, quòd etiam supponat debitum. 4. Neque etiam idem sunt meritum, & impetratio strictè sumpta; hæc enim est humilis quædam, & expressa petitio, facta superiori, cum contestatione potestatis ejusdem superioris, & manifestatione indigentiae propriæ, pro qua tollenda fit petitio, quod propriè soli convenit orationi: meritum autem non tantum in oratione, sed in pluribus aliis actibus invenitur. Accedit, quòd oratio, seu impetratio, etiam possit fieri ab iis, qui non possunt mereri, ut à Christo, & Beatis in cælo. Si verò impetratio latius sumatur, pro omni opere, potente movere Divinam misericordiam ad præstandum auxilium, tunc potest omne meritum dici impetratio: quamvis non ideo etiam omnis impetratio sit meritum; quia hoc necessario debet esse liberum: si tamen impetratio libera sit, & elicit in statu merendi, etiam erit meritum. Interim tamen potest sæpe contingere, ut omnia hæc prædicata in unum actum confluant: sic e. g. actus misericordiae, liberè elicitus ab homine, habente gratiam sanctificantem, est moraliter laudabilis, est meritum, est etiam, si offeratur pro deletionem culpæ, satisfactio, & potest quoque esse satisfactio, si quis eum eliciendo pariat: quin etiam interpretativa quædam humilis deprecatio, adeoque impetratio. Idem est in actu orationis, cum aliqua corporis molestia, vel quadam perpeffione, factæ &c.

ARTICULUS III.

An detur Meritum condignum æternæ gloriæ.

309. **M**eritum à Theologis dividitur in meritum de condigno, & meritum de congruo, de qua divisione agit S. Thomas. in 2. dist. 27. q. 1. a. 3. in corp. ubi sic scribit: Dicitur autem aliquis mereri ex condigno, quando invenitur æqualitas inter præmium, & meritum secundum rectam estimationem: ex congruo autem tantum, quando talis æqualitas non invenitur, sed solum secundum liberalitatem dantis munus tribuitur. Primum igitur, seu meritum de condigno est, quod est æquale

præmio: secundum autem, seu meritum de congruo est, quod non est æquale, sed tantum habet imperfectam aliquam exigentiam, & congruentiam ad præmium, quod ut reddatur, debet multum accedere de liberalitate, & affectu benevolæ præmiantis. Meritum de condigno vocatur *meritum simpliciter tale*: meritum de congruo vocatur etiam *meritum secundum quid*. Ubi tamen nota, etiam meritum de condigno non debere habere æqualitatem arithmetica cum præmio, sed sufficere geometricam, ut docent Oviedo. tr. 9. de merito contr. 5. punct. 5. Gormaz. tr. de merit. n. 11. Haunoldus. l. 2. tract. 3. contr. 1. n. 843. & alii, quibus præit S. Thomas loc. modo cit.

Ista autem æqualitas geometrica multum dependet etiam à circumstantiis, tum personæ merentis, tum personæ præmiantis; quò enim major est dignitas præmiantis, eò majori etiam præmio dignum est meritum; neque enim decet, ut idem meritum, vel obsequium, in se materialiter sumptum, eodem modo remuneretur rex, ac plebejus. e. g. si vitam servet rustico, & regi, meritò longè majorem remunerationem expectas à rege, quàm à rustico. Nec excessus doni regii erit tantum liberalis donatio, sed spectabit ad condignitatem præmii, adeò, ut, si rex tali non multò plus daret, quàm rusticus, ille non tantum illiberalis fuisset, sed debito suo minimè satisfecisse diceretur.

310. Nec dicas, obsequium præmium personæ digniori decrefcere in ratione meritis; nam, quamvis hoc verum sit, non tamen verum est, quòd æquè decrefcet in ratione condignitatis ad præmium; quia hæc non tantum constituitur ex dignitate operantis, sed etiam saltem aliquo modo geometricè ex dignitate præmiantis, ut in exemplo modò allato ostensum. Quare, licet meritum regi exhibitum, sit sub aliqua ratione minus obsequium, quàm, si exhibitum fuisset alteri inferiori, tamen meretur de condigno majus præmium à rege, quàm ab inferiori, ut patet ex dictis. Et hoc est, quod S. Thomas loc. num. præced. cit. dicit, meritum debere esse æquale præmio secundum rectam estimationem; per hanc enim planè judicatur, debere præmium, à rege datum, majus esse, quàm datum ab inferiore.

Quantum autem præmium debeat ab hoc, vel illo præmiante dari, non potest determinare, quàm fortè ex lege, præmium determinante, si quæ sit, vel iterum ex recta estimatione, seu prudentum judicio. Hoc fermè idem intelligunt Lugo, & Oviedo, quando dicunt, meritum de condigno debere habere æqualitatem, non quidem quoad quantitatem, seu arithmetica, sed tamen quoad virtutem, seu vim movendi, quæ dependet etiam multum à dignitate præmiantis, & ex hac geometricè crescit. Idem alii videntur dicere, dum ajunt, meritum debere habere æqualitatem cum præmio, similem illi, quam habet semen cum arbore, quam continet in virtute.

311. Meritum de congruo autem non exigit hanc æqualitatem: attamen in eo requiritur, ut ait Lugo apud Haunoldum l. 2. tr. 3. contr. 1. n. 842, ut tam æstimabile sit, ut præmians possit prudenter moveri ad dandum illud.

lud præmium, e. g. si supremus militum ductor insignem victoriam de hostibus refert, meretur de condigno triumphum: alius inferior officialis bellicus, modo extraordinariè strenuo pugnans, meretur de condigno, non quidem triumphum, sed tamen promotionem ad altius officium militare, juxta suum statum: de congruo autem meretur, ut adhuc altius promoveatur; quia nil sit imprudens, si talis per saltum, ut ajunt, promoveatur. At verò, si rex vellet stabularium, ob habitam diligentem curam equi, statim adoptare in filium (ut rectè ait Haunoldus) imprudenter ageret; nec enim istud obsequium vel de congruo mereretur tantum præmium. Addit Gormaz n. 19. *§ seq. de merito*, & bene, quòd meritum de congruo patiat magnam latitudinem, & quidem debeat in illo esse congruentia aliqua cum præmio: qualis autem, aut quanta esse debeat, inferendum, ait, esse vel ex auctoritate, vel ex ratione, vel ex comparatione cum aliis meritis certò congruis.

312. Ex occasione hinc quæri potest, in quo sensu verum sit illud axioma Theologorum: *DEUS punit infra condignum*, & *premiat ultra condignum*. Et quidem quantum attinet ad punitionem, dicendum, quòd DEUS nunquam utatur toto rigore justitiæ, sed minus puniat, etiam in inferno, quàm derigore peccata mererentur. Quod autem attinet ad præmium, Oviedo tract. 9. *controv. 5. punct. 6.* assertit multiplicem axiomatis sensum, & n. 89. tandem dicit, se istud axioma parùm curare; cum nesciat, unde proveniat. Potest tamen dici. 1. quòd, sicut datur triplex rerum pretium, summum, medium, & infimum, ita etiam detur triplex præmium: & DEUS semper det summum. ita Haunoldus. 2. potest dici, quòd DEUS præter præmium condignum essentialiter, addat alia accidentaliter, vel majorem intensiorem præmii. 3. potest dici, quòd DEUS plus det præmii, quàm exigit meritum, præcisè in se spectatum, seu materialiter acceptum, seclusa gratia condignificante.

313. Dividitur ulteriùs meritum, præsertim à recentioribus, in *impetratorium*, & *compensativum*. Prius, seu *impetratorium*, quod etiam vocatur *remunerandum*, vel à quibusdam etiam *attractivum*, est illud, quod per modum causæ moralis, seu quia est, movet ad retribuendum præmium, e. g. victoria obtenta movet ad decernendum supremo Archistratego triumphum: bona opera supernaturalia, in statu gratiæ facta, movent DEUM ad dandum augmentum gratiæ. Meritum *compensativum* (quod etiam aliquando vocatur *solutivum*) juxta suos auctores est illud, quod non movet per modum causæ moralis, quia est, sed ut sit, per modum causæ finalis, e. g. si quis anticipatò solvit mercedem operario, labor subsequens dationem mercedis, est meritum compensativum; quia movet ad dandam anticipatò mercedem; non quia est, sed ut sit, seu ut labor subsequens compenset, vel quasi solvat, seu rependat mercedem priùs acceptam.

Ex quo tamen, ut ajunt assertores hujus meriti, non sequitur, quòd quilibet finis intentus, sit tale meritum; nam, si merces non

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

detur intuitu habendæ compensationis per laborem, non erit tale meritum. At vix erit, aut certè rarus casus, ut merces detur anticipatò non intuitu alicujus laboris, vel rei habendæ; nam talis merces utique datur propter aliquid acquirendum, vel comparandum (alias non est merces, sed donatio) adeoque adhibetur tantum medium ad finem: consequenter, si finis obtineatur, hic erit meritum compensativum; unde ad minimum ordinariè finis erit meritum compensativum, saltem, si compenset media; si enim ista non compensaret, reverà non esset meritum compensativum, quamvis tale esset in intentione adhibentis media, vel dantis mercedem anticipatò &c. Sed de hoc merito sufficiat data hæc explicatio: an reipsa dicendum sit meritum, & an talia fuerint merita Christi, discutiendum est in tractatu de Incarnatione. His præmissis

314. Dico. Actus supernaturaliter boni, facti ab homine, in statu gratiæ sanctificantis constituto, sunt meritorii de condigno beati tudinis æternæ. Ita Catholici omnes. Prob. Meritum simpliciter tale, & cui debetur præmium, est meritum de condigno; nam, ut suprà explicatum, meritum de congruo est tantum meritum secundum quid, ita, ut, si remunerator præcisè velit attendere ad ejus valorem, non debeat ei reddere præmium: atqui Scripturæ, Concilia, & Patres, sæpissimè ajunt, simpliciter nos mereri vitam æternam, hanc reddi, & deberi nostris meritis &c. ergo.

Prob. mi. textibus pluribus n. 300. citatis: qui firmantur magis ex aliis, quibus DEUS sæpe dicit, quòd reddat mercedem ad mensuram operum, hoc est, secundum dignitatem eorum: & quòd digni reddamur vitæ æternæ &c. Sic psalmo 61. v. 13. *Reddes unicuique secundum opera sua.* Matth. 16. v. 27. *Tunc reddet unicuique secundum opera ejus.* Apocal. ultimo. v. 12. *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.* 2. Thessalon. 1. v. 5. *Ut digni habeamini in regno DEI, pro quo & patimini.* Apocal. 3. v. 4. *Ambulabunt mecum in albis; quia digni sunt.*

315. Accedunt SS. Patres, qui asserunt, nos ratione operum dignos esse æternâ vitâ, & hanc reddi ut stipendium, per quod planè non intelligitur donatio, sed merces operi respondens: item ajunt, nos mercari, seu emere beatitudinem, quod sanè non est eam gratis, sed pro condigno pretio accipere. Sic S. Justinus in Apologia. 2. multùm ante medium ait: *Hominesque, qui dignos se DEI voluntate, & consilio, operibus præstiterint, cum eo victuros esse meritis suis sumptimus.* S. Hilarius canone 5. in Matth. *Regnumque DEI vitæ nostræ stipendiis quæramus.* Et hæc redè, perfectèque viventium merces est. S. Basiliius homil. in principium Proverb. sub finem. *Omnes Evangelicam viam ambulantes mercatores sumus, per opera mandatorum nobis possessionem cælestium negotiantes.* S. Augustinus. epist. 105. ad Sixtum ante medium. *Sicut meritum peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito justitiæ tanquam stipendium vitæ æterna.* Plures textus ex Scripturis, Patribus &c. suggerit Bellarminus. tom. 4. *controv. 3. gener. contr. 2. princip. de iustif. l. 5. c. 3. § 4.* Accedit ratio. Justus per gratiam fit

X

sit filius adoptivus DEI: ergo potest mereri suam hæreditatem, operibus ab ipso statu filii DEI dignificatis.

316. Posset hic etiam quæri, an merita nostra de condigno se quoque extendant ad merendam primam gratiam, & gloriam: at quia quæstioni huic jam satisfactum in *tract. de Angelis à n. 136.* ubi discussum, an Angeli se disposerint ad primam gratiam (nam quoad hoc par est ratio de hominibus, & de Angelis) hinc illuc lectorem remitto. Breviter tantum dico, non posse nos mereri, neque de congruo, primam gratiam excitantem; quia antecederet ad hanc gratiam, non possumus elicere, nisi actum purè naturalem, ut patet: sed actus purè naturalis non potest esse meritum, neque de congruo, respectu præmii supernaturalis, ut est certum: ergo.

Possumus tamen de congruo mereri primam gratiam sanctificantem, modò gratia excitans præcesserit; nam meritum de congruo non præsupponit statum habitualis iustitiæ, sed potest etiam dari in peccatore. At verò non possumus eandem primam gratiam sanctificantem mereri de condigno; quia tale meritum constituitur ex dignitate gratiæ sanctificantis, & meritum præsupponitur ad præmium, adeoque, si gratiam illam primam mereremur de condigno, deberet eadem gratia præsupponi ad seipsam, quod fieri nequit. Probabiliter tamen possumus mereri de condigno primam gloriam: & sic in *tr. de Angel. loc. cit.* diximus, Angelos probabiliter meritos esse de condigno primam suam gloriam. Ratio est. Cum actibus nostris correspondeat duplex præmium, nempe gratia sanctificans pro priori, & gloria pro posteriori signo naturæ, probabiliter actus, pro priori condignificatus gratia sanctificante, habet pro posteriori vim condignam merendi gloriam.

317. Ob. 1. Apostolus ad *Rom. 8. v. 18.* ait. *Non sunt condignæ passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis:* ergo non datur meritum condignum gloriæ. Confir. Potest dici, quòd opera nostra sunt tantum puri termini, quibus positus, DEUS ex sua pura liberalitate conferat gloriam: sicut supra *n. 63. & 64.* diximus, aliquos asserere, opera naturalia esse puros terminos, quibus positus, DEUS, ex pacto cum Christo, det gratiam: ergo non debent admitti merita condigna. Resp. neg. conf. Apostolus loquitur tantum de passionibus, seu operibus, in se consideratis, absque condignificatione gratiæ, qua ratione utique non habent proportionem cum præmio æterno, præsertim (ut rectè ponderat Bellarm. *tom. 4. contr. 3. general. contr. 2. princip. de iustif. l. 5. c. 3.*) cum sint huius temporis, hoc est, tam breves, & gloria sit sempiterna.

Responsio hæc roboratur ex eo, quòd intentum Apostoli ibi fuerit, animare fideles ad fortiter patiendum, ostendendo, quàm parvis rebus possint ingentia præmia sibi acquirere, ad quod ejus intentum vel maximè serviebat, si compararet passionum istarum, in se, seu materialiter tantum spectatarum, exiguitatem cum magnitudine gloriæ æternæ; unde non voluit, ibi eas passionibus intelligi, ut à gratia condignificatas; nam de ipsis in hoc sensu acceptis ali-

ter loquitur *2. Cor. 4. v. 17.* Quod in presentibus est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supermodum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. Ad confir. neg. ant. Purus terminus non est dignus mercede, aut stipendio, nec ista illi debentur, sicut tamen Scripturæ, Concilia, & Patres dicunt, ista deberi nostris operibus bonis in gratia factis.

318. Ob. 2. Tridentinum sess. 5. c. 16. ait: *Bene operantibus usque in finem, & in DEO sperantibus, proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filiis DEI per Christum Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces, ex ipsius DEI promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda:* ergo opera bona sunt gratia, adeoque non sunt merita, nisi ad summum de congruo. Confir. DEUS præmiat ultra condignum: ergo opera bona non sunt tam digna, quàm vita æterna. Resp. neg. conf. Tridentinum opera nostra vocat simpliciter merita, & ait, iis reddendam mercedem esse, quæ non conveniunt merito tantum congruo. Quòd autem eadem opera vocet gratiam, nil obest; quia sunt simul gratia; cum sine gratia excitante, & adjuvante, vel cooperante, elici non potuerint. Et hoc etiam est, quòd S. Augustinus vult indicare verbis *n. 301. & 303.* allatis. Ad confir. Ex hoc ipso axiomate infertur, quòd supponant Theologi meritum condignum; aliàs quomodo dicerent, DEUM ultra hoc præmiari. In forma. neg. conf. Sensum hujus axiomatis jam explicavimus *n. 312.*

ARTICULUS IV.

An solus Actus Charitatis, vel solus actus à charitate imperatus, sit meritorius præmii supernaturalis.

319. Dico, Non solus actus charitatis, sed omnes alii actus supernaturales aliarum virtutum, in statu gratiæ elicti, sunt meritorii gratiæ, & gloriæ. ita Theologi communissimè contra paucissimos, Prob. conclus. Actus virtutum supernaturales, ab homine iusto elicti, ex intrinsicis suis prædicatis, referuntur ad DEUM, tanquam ultimum finem: ergo sunt meritorii; nam si referuntur ad DEUM, sunt obsequia DEO præstita, & ratione gratiæ digna præmio supernaturali, gratiæ, & gloriæ. antecedens rectè probat Suarez. *p. 3. de grat. l. 12. c. 9. n. 4. & 5.* ex eo, quòd isti actus speciali modo debeant DEO procedere, tanquam à supernaturali principio; nam hoc ipso jam habent sufficientem relationem ad DEUM, tanquam ad suum ultimum finem; quia, ut idem Eximius ait, quæ procedunt à DEO, ut auctore supernaturali, ordinantur ad ipsum, tanquam supernaturalem finem, intrinsicè, & connaturali ordinatione; cum ultimus finis semper proportionetur primo principio: sicut ideo natura intellectualis naturaliter tendit in DEUM, ut finem naturalem; quia ab illo, ut prima causa naturali, procedit: ergo actus isti jam referuntur sufficienter ad DEUM.

Verum